

Fejlesztési stratégia mint a projekttervezés és megvalósítás vezérfonala

A megújuló energetikai szakképzés feltételeinek megteremtése civil kezdeményezéssel, egy komplex térségi fejlesztési stratégia szolgálatában

2011 őszén konzultációra jelentkezett az innovációtranszfer projektek szempontjából addig fehér foltot jelentő térségből, Somogyból a Völgy Hangja Egyesület. Elképzeléseiket vázolva az általunk kezelt, nagy projekt kategóriába sorolt pályázattípus szinte csak kiegészítő forrást, egy szegmens – a képzés – megoldását jelentette. A szervezet egy a helyi gazdasági, társadalmi és környezeti problémákat egyaránt kezelő, a Strukturális Alapokból finanszírozható vidékfejlesztési programot hozott létre. A működő rendszerhez a hiányzó láncszem az újszerű képzések kidolgozása volt.

A pályázóról és a térségi problémákról

A pályázó Völgy Hangja Fejlesztési Társaság KHE (Völgy Hangja Egyesület) egy több mint 10 éve alakult független közhasznú szervezet. Célja a hatókörébe tartozó elmaradott, hátrányos helyzetű aprófalvas térség, a Külső-Somogyban fekvő Koppányvölgy helyi társadalmi, gazdasági és környezeti kihívásainak felmérése és fenntartható, öko-szociális megoldások segítése a felzárkóztatás érdekében. A térségre az újratermelődő mélyszegénység, a fiatalok elvándorlása miatt rohamosan fogyó népesség, valamint gyenge vállalkozói szféra és helyi gazdaság jellemző.

A problémafeltáró munka olyan eredményeket hozott, amelyek az ország nagy részén tipikusnak mondhatók. Az alapvető problémát az jelenti, hogy a természeti tőkét használó ágazatok (főként a mezőgazdaság) nem járulnak hozzá kellőképpen a helyi lakosság megélhetéséhez, folyamatosan terhelik a környezetet, és gyengítik a térség

klímaváltozással szembeni ellenálló-, illetve megújulóképeségét.

A térség társadalmi helyzetének jövőjét meghatározza, hogy a potenciális helyi középosztályt jelentő családi gazdálkodók a nagyüzemi intenzív szántóföldi művelésmódokat másolják, de saját betakarítógép, szárító- és raktárkapacitás híján nyereségük nagy része elvész, nem tudnak megerősödni. További gondot jelent, hogy az egykor jól működő helyi szakképzés (mezőgazdasági gépész és mechatronika) leépült, a fiatalok pedig elhagyják a térséget.

A környékbeli kistelepülések költségvetési gondokkal küzdenek. Egyik fő céljuk az energiaracionalizáció és a megújulóenergia-termelő megoldások kialakítása (biomassza, szolár, geotermális rendszerek), mert ezek képesek leginkább csökkenteni költségeiket. Jelenleg az országban több mint 2000 önkormányzat tervezi ilyen közösségi kapacitások kiépítését, nem beszélve az agrárium gazdaságilag erősebb szereplőiről.

„Kirajzolódott egy olyan, megújuló energetikai technológiai ismeretekre épülő technikusképzés, amely képes szakembereket képezni a hazai vidékfejlesztési kihívások megoldására.”

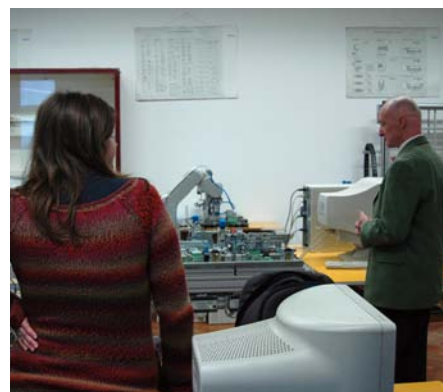
Van megoldás?

A Völgy Hangja Egyesület többéves, tudományos igényű helyi környezetgazdálkodási felmérési munkát, valamint számos külföldi tanulmányutat követően Koppány program elnevezéssel összeállított egy komplex helyi fejlesztési programot a feltárt problémák kezelésére.

2011-ben az elképzelés előzetes megvalósíthatósági vizsgálatára az egyesület a földművelésügyi tárcától támogatást kapott, amelynek eredményeit felhasználva, rövid tanulmányutak szervezésével megkezdődhetett a helyi gazdálkodók motivációja.

A helyi szakképzés: a térségfejlesztés szűk keresztmetszete

A biogáz-technológia élvonalát jelentő Németország üzemeinek, gyártóinak felkeresése azonban ambivalens tapasztalatokkal járt: egyrészt megerősítették a koncepció helyességét és alkalmazhatóságát, másrészt egy nem várt akadályt is feltártak. A rossz referenciák kiküszöbölése érdekében a komplex technológiát szállító színvonalasabb gyártók csak úgy adnak el üzemi technológiát, ha általuk is elismert, szakképzett személyzet áll rendelkezésre az üzem működtetésére. Ilyen szakemberek képzésére a hazai szakképzés nincs felkészülve. Némi utánajárással hamar kiderült, a hazai biogázüzemek nagyarányú üzemelési nehézségeit éppen a szakemberhiány okozza. Egyrészt legtöbbször nem kipróbált, komplex technológiát használnak a szállító garanciáival, hanem mozaikszerűen összeválogatott elemekből állítják össze; másrészt az üzemeléshez csak részben illő szakmai profilokat (víz-, gázszerelő, villany-

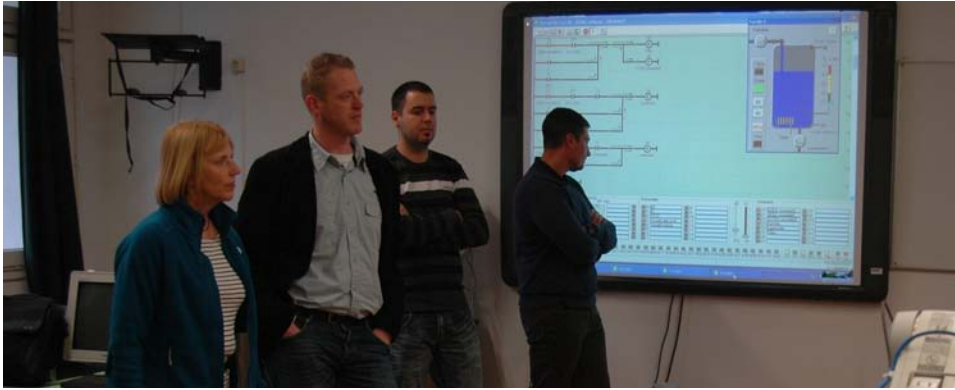

szerelő, gépészmunkás stb.) próbálnak társítani, így a szakemberek a teljes technológiával nincsenek tisztában, ráadásul az üzem alapját képező biológiai folyamatról semmilyen ismerettel nem rendelkeznek.

A Völgy Hangja Egyesület ekkor találkozott a Leonardo innovációtranszfer pályázattal, amely kiváló lehetőséget kínált arra, hogy az élvonalbeli tananyagok átvételével megteremthető legyen a helyi szakképzés alapja. Az egyesület kapcsolatrendszerében már meglévő, potenciális partnerekkel folytatott előzetes konzultációk még messzebbre vezettek. Kirajzolódott egy olyan, megújuló energetikai technológiai ismeretekre épülő technikusképzés, amely képes szakembereket képezni a hazai vidékfejlesztési kihívások megoldására. A tervezett képzés tartalma a megújuló energia termelési és hasznosítási technológiája, ezen belül főként az agrárium által előállított biomasszát hasznosító technológiák. Ezt fenntartható rendszerek létrehozása érdekében kiegészítették a természetéshez és hulladékhasznosításhoz kapcsolódó tápanyaggazdálkodási ismeretekkel.

A SEE-REUSE projekt

A Völgy Hangja Egyesület a fenti elképzelés alapján választott képzőpartnereivel, a megyei szakképzési központtal (Somogyi TISZK), egy osztrák szakképzési központtal (Berufsförderungsinstitut), egy holland kutatóintézetrel (Altic bv.), valamint a hazai agrárszakképzés és vidékfejlesztés terén tevékenykedő minisztériumi intézménnyel (NAKVI) összefogva dolgozta ki „Az európai megújuló energia oktatás megerősítése a fenntartható gazdaságért” c. pályázatát. Lényege az élenjáró osztrák és német tananyagok átvétele, továbbfejlesztése és kiegészítése a holland tudományos és szaktanácsadási tapasztalatok alapján.

A 2012 decemberében megkezdett projekt eredményeként mára olyan korszerű tananyag készült el, amelynek általános részét gépész alapképzésre; biomassza alapú technológiai részét a mezőgazdasági gépész alapképzésre épülő, új technikus képzésként kívánják az Országos Képzési Jegyzékbe felvételni. A SEE-REUSE (Strengthening European Education in Renewable Energy Utilization for Sustainable Economy) projektet megelőzően ilyen átfogó, megújulóenergia-technológiai szakképzési forma nem létezett Magyarországon, Európa fejlettebb gazdaságaiban viszont rohamosan fejlődő szakképzési irányzat. Egy ilyen képzés mindenképpen szükségesé vált figyelembe véve hazánk Európában egyedülálló biomassza potenciálját, az eddig létrehozott és a közeljövőben tervezett biogáz- és biomasszaégető kapacitásokat. Az átvett tananyag jelenleg az Európában oktatott legkorszerűbb, amelyet a biogáz- és a biomasszaégetés technológiai terén a projekt jelentősen tovább is fejlesztett.

A projekt keretében a szakképzési tananyagból számos akkreditált felnőttképzési forma is létrejött: az önkormányzati és vidékfejlesztési szakemberek általános ismeretbővítésétől kezdve az energianövény-termesztési, a biomassza-fűtőberendezés-működtetési és a biogázüzem-vezetői képzésig.

Perspektívák

A klímaváltozás hatásaihoz való alkalmazkodásban a megújuló energia, különösen a biomassza fenntartható hasznosítása kulcsfontosságú, így a létrejött képzési formák jövője hosszú távon biztosítottnak látszik. A képzés hatékonyságának egyik kulcsa a termelő üzemekkel való együttműködés: a gyakorlati képzés minőségének biztosítása. A projekt ilyen irányú továbbfejlesztésére a Völgy Hangja Egyesület támogatást nyert

az Erasmus+ stratégiai partnerségek konstrukciójának keretében „Szövetség az Európai Megújuló Energetikai Szakképzésért” címmel a SEE-REUSE projekt által létrehozott képzési forma gyakorlati képzési módszertanának kidolgozására.

A gyakorlati képzés térségi tanüzemi hátterének megteremtésére az EU 2014–2020 Területfejlesztési Operatív Program Somogy megyei célrendszere biztosít lehetőséget a Völgy Hangja Egyesület törekvéseinek köszönhetően. A térségi fejlesztési elképzelések szerint Törökkoppányban (a Koppány program keretében) Tab város szakközépiskolai képzéséhez kapcsoltan, a Kaposvári Egyetem képzési és kutatási tevékenységébe illetve jönnének létre ilyen célú biogázüzemek. A beruházások előkészítése érdekében a NAKVI (ez év júniusától Herman Ottó Intézet, a SEE-REUSE projekt konzorciumi partnere) KEOP forrásból végzi jelenleg az üzemek műszaki tervezését.

Úgy tűnik, a következő években nagy eséllyel valóra válhat a helyi civil szervezet egykori víziója, amely az általa képviselt elmaradott térségen túl a megyének is kitérési lehetőséget biztosít, de országos léptékben is jelentős előrehaladást hozhat a hazai szakképzés fejlesztésében.

GELENCSÉR GÉZA
elnök,
Völgy Hangja Egyesület

JAKABNÉ BAJÁN ILONA
Tempus Közalapítvány,
Szakképzés, felnőtt tanulás csoport

Az egyesület honlapja:
<http://koppanyvolgy.hu/egyesulet>

Projekthonlap:
<http://seereuse.hu>

